

Рецензия

на дисертационен труд с тема

„Специфики на когнитивния модел при социална тревожност“

Докторант: **София Пламенова Димитрова**

Рецензент: доц. д-р Красимир Иванов

ВСУ “Черноризец Храбър“ катедра Психология

Предложеният за рецензия дисертационен труд разглежда от интересен аспект проблема за социалното тревожно разстройство, скрит зад обикновени на пръв поглед поведенчески модели. Изследователското умение е да успееш да надникнеш зад тривиалното разбиране и да уловиш онези невидими за непрофесионалният поглед взаимовръзки определящи сложните механизми на човешкото съществуване.

София Димитрова и нейният научен ръководител са успели да покажат и подкрепено с научна стойност, да разкрият част от тази загадка - спецификата на когнитивния модел при социална тревожност.

Фокус на дисертационното изследване са областите, в които се наблюдава нарушена социална адаптация при хората със социално тревожно разстройство, както и отражението върху основните области на психично функциониране според когнитивния модел – мисли, емоции, поведение. Настоящата работа изследва проявите на социална тревожност в рамките на когнитивния модел, както и влиянието на тревожността върху изграждането на способността за ментализация. Като маркер на високо метакогнитивно функциониране е избрано проучване на отношението към хумор - един от еволюционните механизми за справяне и адаптация.

В теоретичната част на дисертацията са подробно обяснени тревожните разстройства през съвременните диагностични критерий , както и видовете тревожни разстройства. Задълбочеността на изследването проличава през неврофизиологичните аспекти , генетичните корелати и ранните поведенчески модели, вероятна причина за формирането на такъв тип разстройство. Много точно са дефинирани личностовите, когнитивните и социалните фактори участващи в развитието на патологичната картина .За обхватността на изследването говори и фактът, че Димитрова е разгледала транскултурални аспекти на проява и подтискане на социалното тревожно преживяване в култури като

японската и ефектите на този процес в индивидуален и социален план. Пълнотата на дисертационното изследване е подкрепена с анализ на процесите на ментализация според Фонаги и Алисън, чиято основна функция е да се предвидят и разберат действията на другите чрез правилно предполагагане на намеренията, желанията и потребностите, от които те логично произтичат. Теорията за ментализационния процес е умело съчетана с хумора през теориите за превъзходството, несъответствието и освобождаването. Особено място в труда на София Димитрова заема анализ на когнитивния модел на Арън Бек и когнитивно поведенческата терапия. Разбираемо е поради факта че в съвременните терапевтични алгоритми КПТ е основна парадигма с доказана ефективност при този тип разстройства. Изследванията не само в областта на невробиологията, но и тези, насочени към допълване и утвърждаване на когнитивния модел посредством клинични и контролни групи допринасят за значимостта и научната обосновааност на този модел и произтичащите от него терапевтични подходи. Това е една от причините настоящото изследване да се съсредоточи върху изследване на трите опорни точки на когнитивния модел – мисли, емоции, поведение, дали и как те се изменят и отразяват една от най-често срещаните психопатологии каквато е социалната тревожност.

В духът на съвременният интегративен подход са разгледани значението на защитните механизми, копинг стиловете, социалните и клинични модели на поведение, което придава интердисциплинарно звучене на разработката на Димитрова.

Предложеният преглед на психотерапевтичните алгоритми и подробно обяснение на механизмите на терапевтично въздействие, говори за афинитет към практично прилагане на знанията в областта на психотерапията и клиничната практика.

Добро впечатление прави анализа на слабите страни на определени направления и познаването на новите интегративни аспекти на терапия целящи по висока успеваемост при пациенти с такава симптоматика.

По отношение на експериментално психологичното изследване надграждането на първично пилотно изследване с нови методики и увеличаване на изследвани лица е доказателство за екзактното отношение на докторанта и неговият научен ръководител към проблема.

Предложеният психологичен инструментариум е умело подбран, методиките се допълват взаимно, съвременни са и с висока диагностична стойност спрямо изследвания проблем.

Хипотезите са ясно формулирани и са пряко свързани с изследователската цел и задачи на дисертацията.

Групите на изследваните са селектирани през диагностичен филтър , достатъчно отговорно което гарантира коректност на резултатите.

Анализите са професионално обосновани и са релеванти на изследователското търсене. Резултатите са нагледно представени и разбираеми дори и за непрофесионалистите проявяващи интерес към темата.

Приложените конкретни примери от практиката по своята разнообразност и задълбоченост показват висока степен на професионална подготовка и реален клиничен поглед.

В заключение считам, че предложеният дисертационен труд напълно отговаря за образователно научна степен “доктор” и предлагам на уважаемото жури да присъди на София Пламенова Димитрова образователна и научна степен “доктор” по направление 3.2.Психология.Клинична психология

Варна

19.11.2021

доц. д-р Красимир Иванов